

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Факультет іноземної філології
Історичний факультет

СХОДОЗНАВСТВО. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Тези доповідей
I Міжнародної науково-методичної конференції
20 березня 2020 р.*

Харків – 2020

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Укладачі: Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

Організаційний комітет конференції:

І.Ф. Прокопенко – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, ректор (голова);

Ю.Д. Бойчук – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи ХНПУ імені Г.С. Сковороди (заступник голови);

Хошіно Юічі – Другий секретар Посольства Японії в Україні (заступник голови).

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей І Міжнародної науково-методичної конференції, 20 березня 2020р. – Х. : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. – 258 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 4 від 15.06.2020р.

До збірника увійшли тези доповідей, присвячені проблемам східної філології, освіти та виховання, методики викладання сходознавчих дисциплін, перекладу, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей.

Видано за рахунок укладачів

©Харківський національний педагогічний університет імені
Г. С. Сковороди
© Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

століть.....	168
Чжан Чже. Натюрморт у сучасному китайському мистецтві: основні тенденції розвитку.....	170
Чупир Ю.В. Історія китайського цирку та його місце у сучасній світовій культурі.....	172

ІСТОРІЯ СХОДУ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Гишко Г.Б. Аналіз поєднання нових форм агресії у локальних конфліктах на Близькому Сході початку ХХІ століття.....	173
Гоков О.О. «Военно-статистическое исследование» и «военная разведка» Российской империи относительно Ирана во второй половине XIX в.: понятия и их наполнение.....	175
Кошовий С.А. Нові горизонти глобальної дипломатії на прикладі Китайської Народної Республіки.....	179
Мачарадзе В.В. «Революція троянд» у Грузії та її наслідки.....	181
Пилипчук Я.В. Кавказская Албания между хазарами и арабами.....	184
Пількевич В.О. Великий Китайський мур у списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.....	186
Потульницький Г.В. Причинки до історії мазепинської еміграції в контексті протистояння інтересів Франції та Росії в Криму у 1750-х рр.....	187
Сухобокова О.О. Початки формування української громади Зеленого Клину (1880-ті рр. – 1914 р.).....	189
Фалько С.А. Военна модернізація на Сході: поставки зброї з Європи і США в Азію у другій половині XIX – на початку XX ст.....	191
Ціватий В.Г. Концепт «Восток» и особенности внешней политики республики Индия (2018-2020 гг.): институциональный и историко-традиционный дискурсы.....	195
Ямпольська Л.М., Абдулкадер Ардалан Латіф Абдулкадер. Концепція джихаду в ісламській цивілізаційно-культурній традиції (теоретичний аналіз)..	197
Блажко Ю.Г. Шовковий шлях.....	200
Воронін Є.І. Особливості диктатури Ж.-Б. Бокасси в центральноафриканській Республіці (1966–1979 рр.).....	201
Ляшевська Г.І. Причини політики «сакоку» в Японії.....	203
Марченко В.С. Міжкорейське культурне співробітництво у врегулюванні корейської проблеми.....	205
Мельникова А.С. Радіо «Télévision Libre des Mille Collines» як інструмент міжнародної ворожнечі у Руанді 1994 року.....	207
Прочкарук Д.О. Діяльність ФАТХ під керівництвом Ясіра Арафата (1969-2004 рр.).....	209
Савченко Т.О. Восточное влияние на греческую архитектуру в период эллинизма.....	211
Сумцов Р.С. Кохінська битва 1944 р.....	212
Тарасенко О.В. Лев Ілліч Мечников – співзасновник Токійського університету.....	214
Хижняк І.А. Система военного управления Персидской империей в период правления Дария I.....	216
Цибульник В.В. Країни Магрибу в XV–XVI ст.....	217
Якібчук О.Ю. Перехід від османізму до тюркізму: ідеологічний аспект.....	219

ЕКОНОМІКА, ПОЛІТИКА, СОЦІУМ КРАЇН СХОДУ

Беззубенко А.В. Індія і США: шлях до стратегічного партнерства.....	220
Олійник О.М. Історичний розвиток права в Індії.....	222

2. Черчилль У.С. Вторая мировая война: В 6-ти т. М.: ТЕРРА; «Книжная лавка – РТР», 1998. 400 с.
3. Юрлов Ф.Н., Юрлова Е.С. История Индии. XX век. М.: ИВ РАН, 2010. 910 с.
4. Лиддел-Гарт Б. Вторая мировая война. М.: ООО «Издательство АСТ», 1999. 451 с.

ЛЕВ ІЛЛІЧ МЕЧНИКОВ – СПІВЗАСНОВНИК ТОКІЙСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

*Тарасенко Олексій Вадимович, студент I курсу магістратури історичного факультету
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди*

Науковий керівник: к.і.н., доц. Л.М. Ямпольська

Двигуном прогресу нашої цивілізації завжди була, є і буде наука. Найвизначніші відкриття ставали культурним надбанням усього людства, змінюючи при цьому життя цілих народів, держав, континентів. Прикладом може бути життя і діяльність науковця Льва Ілліча Мечникова, котрий зробив фундаментальний внесок не тільки в розвиток вітчизняної науки, але і в значній мірі безпосередньо взяв активну участь у розбудові японської освіти після революції Мейдзі та був одним із засновників Токійського університету.

Практично поза увагою дослідників і досі залишається питання про внесок Л.І. Мечникова у розвиток освіти Японської імперії. Із сучасних дослідників це питання підіймали Г.Д. Іванова у праці «Мечников в Японії» [1] та К.С. Карташова [2] у серіях розповідей про відомих мандрівників. Саме тому вивчення внеску Льва Мечникова в розвиток освіти і науки Японії є важливою і актуальною темою.

Предметом дослідження є наукова діяльність Л.І. Мечникова в Японській імперії та його участь у заснуванні Токійського університету.

Мета дослідження: вивчити внесок Л.І. Мечникова у розвиток японської науки.

Народився майбутній вчений і революціонер 30 травня 1838 року в Санкт-Петербурзі. З серпня 1850 року став вихованцем Училища правознавства, де навчався до 1852 року. В 1855 році Мечников став студентом медичного факультету Харківського університету, однак провчився лише один семестр. Восени 1856 року він вступив на факультет східних мов Петербурзького університету. За півтора роки обдарований студент встиг вивчити більше десяти іноземних мов. В 1860 році він їде жити до Венеції, де в цей час набув розмаху визвольний рух за об'єднання Італії. Там Лев Ілліч вступив добровольцем у «Тисячу» італійського революціонера Джузеппе Гарібальді. 1 жовтня 1860 року, в битві при Вольтурно, лейтенант Мечников був тяжко поранений у ногу. Його врятували лікарі, яких найняв письменник Олександр Дюма. Медики зробили все, щоб уникнути ампутації. Нogu зберегли, проте Лев Ілліч став інвалідом і все життя пересувався на милицях [2, с. 56].

Одночасно з бурхливою науковою і громадською діяльністю Мечников займається самоосвітою. В 1873 році його застає звістка про масштабні зміни, які відбуваються в Японській імперії в ході так званої революції Мейдзі. Знайшовши в Женеві, де він на момент 1873 року і перебував, японського генерала, який цікавився військовими порядками та технічними новинками європейських армій, Мечников запропонував взаємне «франко-японське навчання» і за рік опанував одну з найскладніших мов світу – японську [4, с. 71].

У 1873 році генерал представив Мечникова «правому міністру» Івакура Томомі. До місії, яка вивчала західний досвід конституційного устрою, викладання «вищих наук», охорони здоров'я тощо, входив Кідо Такьосі, що став після повернення до Японії міністром освіти. Він запросив Мечникова очолити російське відділення Токійської школи іноземних мов, і на початку 1874 року Лев Ілліч прибув до столиці Японії, де застав «країну самураїв» на надзвичайно цікавому, переломному етапі її розвитку [1, с. 83].

Він побував на узбережжі Японського моря в Ніїгата, на мідних копальнях Асіо, оглядав унікальні пам'ятки архітектури в місті Кіото. В 1874 році переїхав до столиці Японської імперії – Токіо, де працював викладачем Токійської школи іноземних мов. Паралельно вчений досліджує природу, історію і культуру Японії, про що пізніше й написав близько двох десятків статей. Результатом перебування в цій країні стала фундаментальна наукова праця «Японська імперія» (Рис. 1), що вийшла з друку в 1881 році. Ця книга містить географічний огляд окремих частин країни; характеристику японського народу, його побуту і культури. Всі карти і малюнки автор виконав у японському стилі. Три частини книги були озаглавлені так: «Країна», «Народ», «Історія». Вихід цієї книги приніс Мечникову популярність у наукових колах: Паризьке географічне і Женевське етнографічне товариства обрали його своїм членом, а Лозаннський університет надав кафедру порівняльної географії. З виходом цієї праці вперше була оприлюднена теорія Льва Ілліча Мечникова про нерозривність середовища і людей в історії [1, с. 84].

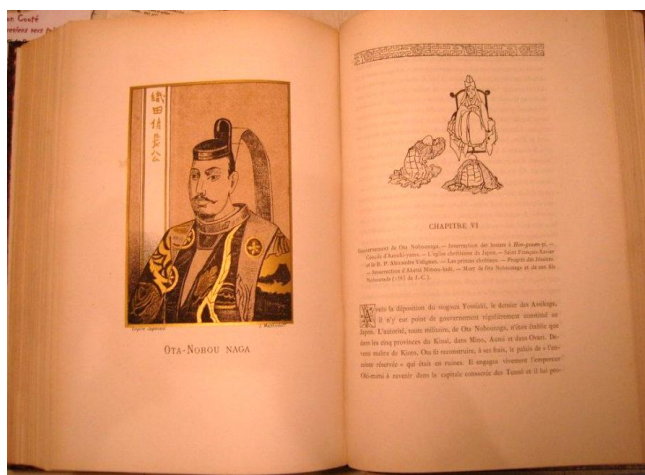

Рис. 1. Книга «Японська імперія» (1881 р.) Л.І. Мечникова.

Мечников бачив можливості для Японії стати на чолі відродження решти країн Сходу, підкреслюючи, що «цивілізовані нації не можуть і не повинні нехтувати її сьогоденням і майбутнім значенням». Далекоглядність цього висновку контрастує з думками тогочасних російських панславівців, які вважали, що японці, поряд з китайцями, турками, іранцями приречені на 200-300 років бути лише слухняними учнями Заходу, і «світ власне азіатський позбавлений майже всіх видів на самостійне, незалежне майбутнє» [3, с. 95].

Лев Ілліч з ентузіазмом працював над залученням 40-мільйонної нації до європейської цивілізації «не за допомогою зброї і насильницьких заходів, але за допомогою книг і грифельної дошки», пропагував в Японії російську літературу, але лише два роки довелось йому прожити в цій країні. Вимушений через туберкульоз повернутися в Європу, вчений із теплою згадував роки плідної праці, проведені в Японській імперії [1, с. 85].

Наукові праці Л.І. Мечникова набагато випередили свій час і досі зберігають свою актуальність. Більше того, Лев Ілліч у своїх дослідженнях зумів передбачити основні проблеми сучасної цивілізації та світової глобалізації.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Иванова Г.Д. Л.И. Мечников в Японии. Письменные памятники и проблемы истории культуры народов Востока. Ч.І. М.: Наука, 1986. С. 83-86.

2. Карташёва К.С. Дороги Льва Мечникова. Серия: Замечательные географы и путешественники. М.: Мысль, 1981. 164 с.
3. Константинов В.Н. Российский социолог Лев Мечников. Владимир, 1994. 138 с.
4. Аксентій С.Т. Дві долі, розділені двома століттями. Наука і життя. М.: Медіа-Преса, 2008. № 1. С. 70-76.

СИСТЕМА ВОЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ ПЕРСИДСКОЙ ИМПЕРИЕЙ В ПЕРИОД ПРАВЛЕНИЯ ДАРИЯ I

Хижняк Игорь Анатольевич, студент 3 курса

Харьковский национальный университет имени В.Н. Каразина

Научный руководитель: к.и.н., доц. О.А. Ручинская

Персидская империя при правлении Дария I достигла пика своего могущества. Это было обусловлено огромной боеспособностью её армии, одним из ключевых элементов которой являлась система военного управления, поскольку именно она определяла дисциплинированность войска, его мобильность и эффективность.

Хронологические рамки исследования охватывают 522-486 гг. до н. э., то есть период правления Дария I. Верхняя хронологическая граница обусловлена приходом царя к власти, а нижняя – датой его смерти.

Источниковая база нашего исследования состоит из нарративных и эпиграфических источников. Группа нарративных источников представлена трудами древнегреческих авторов – «Историей» Геродота, а также «Домостроем» и «Анабасисом» Ксенофонта. Эпиграфические источники представлены царскими надписями Дария I, в частности Бехистунской надписью.

Среди исследований, посвящённых данной проблематике, стоит отдельно выделить работу Дункана Хеда «The Achaemenid Persian Army», в которой рассматривается вопрос о структуре и иерархии персидской системы военного управления.

Целью настоящего исследования является выявление особенностей системы военного управления Персидской империей, определение её организации и иерархии.

Высшим лицом в военной организации Государства Ахеменидов, которому принадлежала военная власть, являлся Великий царь [1, р. 8], который руководил армией во время крупных военных кампаний. В то же время, локальными военными операциями и менее значительными походами занимались наместники в провинциях [1, р. 8]. Подавляющее большинство представителей высшего военного командования Дария I имело персидское происхождение, о чём ясно свидетельствует Бехистунская надпись [2, стл. II-III] и Геродот [3, III, 141; IV, 143]. Очевидно, что назначая на ведущие командные должности именно персов, царь пытался минимизировать вероятность восстаний в армии. Царь лично отслеживал состояние вооружённых сил в мирное время, осуществляя ежегодный смотр своих войск [4, IV, 6-7].

Персидская империя делилась на сатрапии, каждая из которых обладала определённым количеством войск для поддержания порядка, эти войска находились под управлением военного наместника [5, с. 18-19]. Существует вероятность, что Ахеменидское государство могло делиться на военные топархии, которые объединяли сразу несколько сатрапий и управлялись специальными военными чинами [6, с. 19-20]. Возможное количество топархий также трудно выяснить, при определении числа топархий можно исходить из количества царских военачальников. Так, например, Геродот упоминает семь военачальников [3, VII, 82], а Ксенофонт – четыре [7, I, VII, 11].

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей
I Міжнародної науково-методичної конференції

Відповідальний за випуск: (Руда Н.В.)

Комп'ютерна верстка: Петрищева О.В.

Коректор: Коробкіна І.М.

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори

Підписано до друку   Формат   Папір офсетний.

Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Ум. друк. арк.

Обл.-вид. арк.   Зам №   Тираж   прим.   Ціна договірна.